

СВИРИДЕНКО М. А.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОЛЕКТУ ІСПАНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Статтю присвячено аналізу специфічного вокабуляру іспанських студентів. Звертається особлива увага на розкриття причин, значень та джерел поповнення такого мовного субкоду як соціолект студентів Іспанії.

Ключові слова: соціолект, мова студентів, говірка, лексика, семантика, запозичення.

Статья посвящена анализу специфического вокабуляра испанских студентов. Обращается особое внимание на раскрытие причин, значений и источников наполнения такого языкового субкода как социолект студентов Испании.

Ключевые слова: социолект, язык студентов, говор, лексика, семантика, заимствование.

The article is dedicated to the analysis of a specific vocabulary of Spanish students. Paying special attention to the revelation of the reasons, meanings and the sources of creating such a subcode as a sociolect of Spanish students.

Key words: a sociolect, students' language, a dialect, a vocabulary, semantics, an adoption.

Актуальність вивчення іспанського студентського соціолекту зумовлена зростанням мовознавчого інтересу до лінгвістичних субстандартів, швидкою змінюваністю лексичного складу молодіжної говірки, яка на кожному етапі свого розвитку потребує нових досліджень. Оскільки соціолект — це соціокультурне явище, яке одні вважають головним мовотворчим чинником, інші — результатом деградації суспільства, то вже сам соціолект є дуже неоднозначним. Вивчення цієї теми водночас є важливим підґрунтям для здійснення міжкультурної комунікації, адже соціолект студентів активно починає проникати та функціонувати в різних типах дискурсу.

Метою даного дослідження є вивчення особливостей іспанського молодіжного соціолекту, розгляд особливостей використання особливої сленгової лексики студентами.

Свириденко М. А.

Предметом дослідження є мовні номінації сучасного соціолекту іспанських студентів, лексичні й фразеологічні одиниці, які активно функціонують у сучасній усній мові іспанської молоді.

Об'єктом дослідження є взаємодія студентського соціолекту, який є “джерелом” культурної інформації своїх носіїв, і власне людей, які створюють цю культуру, тобто студентів.

Матеріалом для дослідження слугували наукові праці В. Хіміка [1], О. Ахманової [2], Г. Менкена [3], Г. Сингаївської та Д. Зволейко [4], тлумачний словник [5] та сучасна художня література [6-8].

Наукова новизна полягає у дослідженні специфічного вокабуляру іспанських студентів та у розкритті закономірностей його функціонування та поповнення.

У 90-і роки ХХ ст. стався “бум” у вивченні розмовних субстандартів, знижених стилів мови, що зумовлено вибухом цивільних і мовних свобод. Зникло табу не лише на вживання жаргонно-сленгового лексику в ЗМІ, художній літературі, а й на вивчення різнотипних жаргонних субсистем. У річищі зацікавлення науково-теоретичними, практично-прикладними аспектами термінів, які позначають соціолекти — “жаргон”, “сленг”, “арго”, “кант”, “вультаризм”, “професіоналізм” — вони поволі почали втрачати пейоративно-зневажливі конотації. Соціальна варіативність мовлення, специфіка використання мови представниками різних вікових та соціальних груп перебуває у ракурсі постійних лінгвістичних змін.

На думку В.В. Хіміка: “Соціолект — це практично відкрита підсистема ненормативних лексико-фразеологічних одиниць розмовної простої мови, його стилістичний різновид, або особливий реєстр, мета якого виражати підсилені емоції з особливим оцінюючим відтінком. Соціолект черпає матеріал з групових та професійних жаргонів і характеризується деякою соціальною обмеженістю, але не груповою, а інтегрованою та перехідною: це мова, скоріш соціальних низів, аніж верхів, це мова скоріш молодих, аніж людей у віці, яка скоріш всього орієнтується на соціально близьких, на “своїх”, аніж на “чужих” (тут і далі власний переклад) [1:61-612]. Схожу думку пропонує і О.С. Ахманова, яка вважає

соціолект елементом “розмовної мови тієї чи іншої професійної або соціальної групи, що, проникаючи до літературної мови або в саму мову людей, які не мають прямого відношення до даної групи осіб, набуває в цих різновидах мови особливий емоційно-експресивний відтінок” [2:18]. Соціолект студентів – це переважно розмовна мова, властива людям переважно молодого віку (18-25 років), які є студентами вищих навчальних закладів.

Г. Менкен, досліджуючи еволюцію різних соціолектів, визначив закономірності, згідно з якими “тривалість життя” одних сленгових одиниць визначається століттями, інші ж “безславно” гинуть, ледь з’явившись на світ [3: 23-26]. Тож соціолект студентів може слугувати як міст або бар’єр, що допомагає старим та новим словам, що використовувались досі лише як “внутрішні” терміни окремою групою людей, перейти до загального вжитку.

Мова дуже чутлива до змін у політиці, ідеології, науці, духовній культурі, тому й соціолект, як один із її складників, надзвичайно швидко зазнає змін. Так, соціолект молоді 50-60-х рр. фактично не зрозумілий сучасному молодому поколінню: *bofia* (міліція), *curda* (п’янка), *dabuti* (неймовірний, надзвичайний, неперевершений) [4:176].

Говірка кожної історичної епохи відображає риси часу. Молодіжний соціолект 60-х був наслідком підвищеного інтересу до наркотиків, популярної музики, постійної евфорії: *basalao* (дискотечна, ритмічна музика), *desmadre* (втрата контролю над кимось, чимось), *despelotarse* (відриватись, розважатись), *embolingsarse, colocarse, curdarse* (напнитись, сп’яніти), *enganchado/a* (наркозалежний/а), *anfeta, áside, caballo, chocolate* (наркотики), *esnifar* (вживати наркотики через ніс), *librillo* (панір для самокруток), *litrona* (літр пива) [5]. Сленг 70-х містив велику кількість епітетів, що стосувалися невдах: *chapuzas, gafarra, bartola, cateto/a, cenizo/a* (невдаха), *percebe, agilipollado/a, capullo/a, chorrada, ceporro/a, tamón, mentecato, mongolo/a, panoli* — (дурень, ідіом) [5]. У слензі 80-х переважали слова, що стосувалися грошей та роботи: *currar* (працювати), *parné, pasta, pela, tela, viruta* (гроші), *acoquinar* (сплачувати), *estar blanco, estar tieso* (не мати грошей), *forrarse* (розбагатіти), *talego, verde* (кююра в 100 песет), *tirar la casa por la*

ventana, quedarse en pelotas (збанкрутувати), suelto (дрібні гроші) [5].

У студентському спілкуванні наявний широкий діапазон тем, проте яскраво виражене своєрідне “виробниче ядро” — навчання, що включає в себе наступні умовні групи: 1) назви посадових осіб у сфері освіти: *profe* (викладач), *compri* (одногрупник); 2) назви викладачів-предметників: *Paganini* (викладач музики), *socoloso, picasoso* (викладач психології), *bigo* (викладач біології); 3) назви, що вказують на статус студента або його професійно-навчальне спрямування: *toco, sartén* (студент-першокурсник), *microbo* (студент-біолог), *espana* (студентка факультету іспанської філології); 4) назви студентів за ознакою успішності/неуспішності в навчанні: *empollón, cabesura* (відмінник), *retrasado* (двієчник); 5) реалії навчального процесу: *sueva* (приміщення у навчальному закладі); 6) види навчальної діяльності *piar* (декламувати вірш напам'ять), *montarse una peli* (придумати відмазку), *empollar* (ботанити), *no tener ni papa* (нічого не шаришити); 7) предмети, пов'язані з навчанням: *boli* (ручка), *chuleta* — (шпаргалка) [5].

Якщо студенти перебувають у контакті з носіями іншого соціального чи культурного діалекту, вони можуть адаптувати їх лексеми до своєї студентської говірки. Так трапилось із словами циганського походження, наприклад, *chaval/chavo* (юнак), *sanguelo* (страх), *cameló* (брехня/перебільшення), *sañi* (циган). Проте як і в інших мовах, в іспанській переважають запозичення з англійської мови: *beiby* (дитинча), *bisni* (бізнес), *money* (гроші), *body* (тіло), *barbi* (краля), *tu mach* (дуже багато), *bos* (начальник), *skin* (шкіра) та інші. Слід зазначити, що дієслово *flipar* від англійського *flip* (вдарити, встряхнути, підкинути), а в Іспанії на початку ХХІ ст. серед молоді вживається як синонім до дієслова *alucinar* (вражати, проголомиувати, очманіти, спантеличувати, мати галюцинації від наркотиків) [5]. До того ж дане дієслово було взято не з нормативної англійської мови, а з молодіжного сленгу, де *flip* означає *втрачати контроль*: *¿Te flipa la música punk?* (Тебе пре від панк-музики?) [6:23]; *El estilo de ese cantante de rock es muy flipante* (Стиль цього рок-музиканта дуже вражаючий) [7:13]; *Me quedé flipado cuando me dijeron que me iban a despedir* (Я очманів, коли мені повідомили, що

мене звільняють) [7:81]; *Es un flipe de tía, buenísima* (Це офігенна тьолка, надзвичайно апетитна) [8:127].

Без зміни семантики кримінального жаргону носіями молодіжного сленгу запозичені передусім номінації предметів і дій: 1) частини тіла людини: *chepa* (спина), *chimenea/chirimoya/coco/mollera* (голова), *faros* (очі), *hocico* (зуби), *jeta* (обличчя), *naría* (ніс), *piñata* (зуби); 2) гроші: *tela*, *pastón*, *gasoil*, *moner*; 3) транспорт: *embotellamiento* (пробка); *lechera* (міліцейська машина), *ir a toda pastilla* (їхати на всю швидкість), *perolo* (машина), *peseta* (taxi); 4) пияцтво: *chatear*, *cogorza*, *colocón*, *lingotazo*, *rimplar*; 5) сексуальні стосунки: *pildora* (презерватив), *pulpro* (чоловік, який вічно мацає жінок), *rabo* (великий пеніс), *estar salido* (бути збудженим); 6) міліціонер: *madero* (представник Національної міліції), *pasma* (міліція); 7) зрадник: *cenizo*, *chivato*, *chorizo*, *gafe*. Зміна семантики кримінального жаргону репрезентує нейтралізацією тем, пов'язаних зі злочинною діяльністю: *pienso* (книжки у студентів — їжа в криміналітеті), *piltra* (аудиторія — ліжко), *piña* (самостійна або творча робота, про яку не попередили — удар), *pringarse* (завалити екзамен, влізти в неприємності — померти), *kilo* (стипендія — тисяча євро), *entre rejas* (на навчанні, на парах — бути за ґратами), *reventar* (дізнатися відповіді або завдання на контрольну — відкрити сейф), *taco* (навчальний рік — рік ув'язнення) [5].

Предметна сфера жаргону наркоманів — наркотики взагалі або назви окремих різновидів наркотичних речовин, доз або порцій деяких наркотиків — лишається семантично незмінною: *Mi madre no te deja ir por esa zona, porque dicen que allí hay muchos yonquis* (Мама забороняє мені гуляти в тій місцевості, бо кажуть, що там є багато наркоманів) [6:42]; *Mi novio es adicto al jaco* (Мій хлопець сидить на героїні) [6:38]. Жаргонізми наркоманів у соціолекті студентів метафорично переосмислюються або ж набувають розширеного чи семантично видозміненого значення. Аналіз засвідчив, що на сучасному етапі в говірці студентів спостерігається активний перехід одиниць із семантики наркоманів до семантики п'яниць та курців: *garitón* (алкогольні напої в студентів — наркотики в наркоманів),

drogarse (*пити спиртні напої, пиячити — вводить наркотики в організм шприцом*), *pitilín* (*цигарки — суха макова соломка*) [5].

Молоді люди, які проходять військову службу, засвоюють військове арго і стають носіями вже двох соціолектів. Демобілізувавшись, солдати строкової служби вживають лексеми військової говірки у різноманітних сферах міської комунікації. Переважна більшість зафіксованих у мовленні молоді армійських арготизмів уживана на позначення особи: *mili* (*військова служба*), *paraca* (*десантник*), *chivo* (*солдат у перші шість місяців строкової служби*), *tornillo* (*солдат строкової служби у період від шести до дванадцяти місяців*) [5].

Ядром музичної субмови є нечисленні номінації понять, безпосередньо пов'язаних з професійною діяльністю, експресивність яких сформована традиційною для молодіжного світогляду напускною зневагою до об'єктів дійсності: музики, музичних інструментів, музичних дій. Переосмислених музичних виразів у соціолекті студентів відносно небагато: *romper* (*грати на музичному інструменті*), *el tocateclas* (*піаніст*), *el pulmones* (*музикант, який грає на інструменті за допомогою дихання — на трубі, флейті, сопілці, губній гармошці*) [5].

Жаргон представників малого бізнесу і торговців переважно молодіжний за складом носіїв і за характером лексико-експресивної стереотипізації. Основною референтною сферою в цьому середовищі є товари, гроші й відповідні дії: *ostiar por los codos* (*важко працювати, щоб заробити грошей*), *virutarse* (*дідати прибуток*) [5].

Оскільки навчання комп'ютерній грамоті обов'язкове у всіх навчальних закладах, то цілком зрозуміло, що передусім молодь активно використовує таку термінологію: *user* (*студент молодших курсів у студентів — користувач комп'ютера у програмістів*). Зокрема, для інтернет-дискурсу молоді характерним є використання скороченого коду спілкування кібернетичного сленгу: *Te enviamos los resultados al emilio* (*Ми надішлемо результати тобі на імейл*) [7:30]; спрощеної граматичної структури речень: *¿q tl?* від *¿Qué tal?* (*Як справи?*) [7:5]; акронімів: *Okey-makey, tio, luego te cuento* (*Океюшки, чувак, потім тобі розповім*) [7:18]; редуплікації *¿Te cansarás algun día*

de ser tan cansino? (Ти хоч колись втомишся бути таким виснажуючим? [6:11]). Використання сленгу учасниками інтернет-комунікації сприяє досягненню статусної рівноправності та скороченню дистанції при спілкуванні.

Футбол для іспанців не просто вид спорту, це культура, гордість, навіть, подекуди релігія, тож чимало футбольних номінацій функціонує в говірці студентів Іспанії: *fan* (фанат); *indio* (вболівальник *Atlético de Madrid*); *pichichi* (гравець, котрий забив найбільшу кількість голів за сезон) [5].

Чимало сленгізмів виникли і на релігійному підґрунті та часто використовуються для прояву неповаги до почуттів віруючих людей: *¡La hostia!*/ *¡Anda la hostia!* (здивування, враження або роздратування); *¡Hace un frío!* *¡En la calle no hay ni Dios!* (Ну й холодрига! Навіть Бог на вулицю не виходить); *armar la de Dios es Cristo* (зчинити галас, скандал); *eso va a misa* (абсолютна правда); *comerse a Dios por las patas/comerse a Dios y su madre* (бути голодним); *no saber ni la media de la misa* (зовсім не розуміти про що йдеться) [5].

Також ряд висловлень запозичених із жаргону кориди є сленгізмами: *ver los toros desde la barrera* (бути в безпеці); *echar un sarote* (допомагати, підтримувати); *que no se lo salta un torero* (для підкреслення величності чи важливості когось або чогось) [5].

Висновки і подальші перспективи дослідження. Феномен активного використання студентського соціолекту не лише в усному мовленні, але й у різних дискурсах можна пояснити “демократизацією” Іспанії, відмовою від консерватизму з використанням усталених кліше. Соціолект студентів – це певною мірою нормативно-знижений, емоційно-забарвлений, функціонально-обмежений мовний субкод університетської молоді, що відображає її світогляд та ціннісні орієнтири, виконує функції ідентифікації, консолідації, прихованого престижу, відмежування.

Основні причини функціонування соціолекту студентів: по-перше, при спілкуванні сленг вживається не лише для передачі інформації, але і для вираження власного світогляду, ідей, для підкреслення власної особистості та того, що мовець йде в ногу з часом; по-друге, соціолект – одна з форм влиття в колектив і засіб бути

адекватно сприйнятим у тій групі людей, з якою ведеться спілкування, адже мовці не вживають говірку постійно, вони користуються нею в більшій мірі в тих ситуаціях, коли сподіваються на розуміння; по-третє, соціолект у деякому розумінні може бути своєрідною грою для точного, навіть іронічного опису подій та вражень. Отже, хоча колись сленг вважався найнижчою формою спілкування, багато сучасних лінгвістів вважають, що сленг – розумна варіація стандартної мови. Тому досить поширеною є думка, що сленг створюють геніальні люди для того, щоб освіжити мову, поглибити її, збагатити цікавими і яскравими елементами, щоб зробити мовний запас багатшим на різні відтінки значень. Хоча творці сленгу, мабуть, і не задумуються про свої наміри, а просто підсвідомо вживають сленг.

Як і будь-який різновид говірки соціолект студентів еволюціонує і зазнає постійних змін та модифікацій. Перспективним є подальше його дослідження, адже молодіжна говірка зазнає все більше й більше впливів не лише з інших соціолектів Іспанії, а, завдяки різним програмам обміну студентами, й з інших культур та мов світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хімік В. В. Прагматика молодежного сленга и текст / Василий Васильевич Химик // Эстетическая природа художественного текста, темы его изучения и их методологическая интерпретация. Международная конференция-семинар: Тезисы докладов. — СПб., 1993. — С. 61-65. 2. Ахманова О. С. Лингвистика и семіотика / Ольга Сергеевна Ахманова. — М. : Изд-во МГУ, 1999. — С. 17-42. 3. Mencken H. L. The American Language / Henry Louis Mencken. — N.Y. : A. A. Knopf, 1998. — 777 p. 4. Сингаївська Г. В., Зволейко Д. І. Арготизми як складова іспаномовного молодіжного жаргону / Ганна В'ячеславівна Сингаївська, Дарина Ігорівна Зволейко // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики / КНУ ім. Т. Шевченка. — Серія “Іноземна філологія”; Вип. 19 — К., 2011. — С. 174-182. 5. Balboa Bas R. El vocabulario general del espa;ol de America y España / Rosina Balboa Bas. — Barcelona : VOX, 2011. — 2022 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

6. Posadas C. Nada es lo que parece / Carmen Posadas. — Madrid : Alfaguara, 2005. — 217 p. 7. Silva L. Los amores lunáticos / Lorenzo Silva. — Madrid : ANAYA, 2007. — 135 p. 8. Arregui M. Saxo y rosas / María Arregui. — Madrid : ANAYA, 2009. — 147 p.

Свириденко М. А.